

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 6. julija 1887.

Obs eg: Kako je sejati seme gozdnega drevja? — Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1886. (Dalje.) — Vprašanja in odgovori. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor poslanca Šukljeja 27. aprila v državnem zboru. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Kako je sejati seme gozdnega drevja?**

Če si hoče gospodar le zase odrediti čvrstih gozdnih sadik, naj odloči v ta namen na svojem vrtu ali blizu svoje hiše majhen prostor, kateri naj bo dolg 2^m in ravno toliko širok (kar je 4^m) ali pa največ 4^m dolg in 2^m širok.

Zemlja na tem odločenem prostoru naj se do dobrega prekoplje in trava s koreninama izruje. Ves prostor naj se na to razdeli tako, da se naredé topa počez, to je po širokosti, po tri čevlje vsaksebi; tako se naredita 2 lehici, ali pa, če je prostor 4^m dolg, 4 lehice, do katerih je lahko priti od obeh strani, kar je tudi potrebno o pletvi, da se lehice in sadike ne pohodijo.

Ko so lehice po 1^m široke narejene, skopljejo naj se po lehicah in sicer po dolgem žlebički ali razori; žlebički naj bodo po palec globoki in ravno toliko, to je po palec, široki, vsaksebi pa naj bodo po štiri palce; v te žlebičke naj se seme drevesno vseje, in sicer bolj redko, če je seme veliko, bolj gosto pa, če je seme manjše. Tako posejano seme naj se z roko, pa rahlo pokrije z zemljo.

Sme se sicer seme posejati tudi po vsi lehici vprek, brez žlebičkov, ali ta setev je slabejša od setve z žlebički, ker se pri pletvi trave in plevela tudi nežne sadike s plevelom vred izrujejo iz zemlje, kar pa se ne zgodi tako lahko, če sadike v lepi vrsti rastejo iz žlebičkov.

Borovo in smrekovo seme ozeleni že v šestih tednih, in kakor hitro prilezejo sadike iz tal, že se razločajo od družih zelišč po svojem listji. Mlade sadike treba pridno in večkrat opletati, tudi zalivati se jim mora, če je suša velika.

Zemlja, v katero se poseje drevesno seme, pokrije naj se z brezovimi ali drugimi vejami tako, da se veje

ne tišče tal, da more pod njimi seme zeleneti; dobro je pokrivati zato, da ptički, semena išoč, ne razkopljejo zemlje.

Tako napravljeno ogradico na vrtu za gozdne sadike imenujemo drevesnico ali sadišče (Pflanz- oder Saatschule), in napravlja se le spomladi.

Če sadike pregosto poženejo iz tal, treba jih je drugo leto prebrati, da postanejo bolj redke; tako hitreje in čvrsteje rastejo. Te izrovane sadike naj pa se posadé v drugo zemljo, in sicer tako, da jih je po več skupaj; tretje leto bodo močne že za presad v gozd.

Še bolje pa je narediti sadišče kar v gozdu na kaki planjavi; in to zato, ker se sadike poprej privadijo zemlje, v kateri bodo presajene rasle, in pa zraka; tudi se veliko raje primejo, kedar se presajajo. Presajati pa se morajo vselej.

Na sadišču, ki meri 4^m , zraste sadik toliko, da se more ž njimi obsaditi planjava do cele orali (joha) velika.

Sadišče za hraste mora imeti bolj globoko in rahlo zemljo.

Hojevega semena in bukovega ne kaže sejati na sadišča, ker sadike hojeve in bukove ni mogoče s pridom presajati na planjave; to drevje se le zaredi pod starim drevjem.

Sadišča so silno potrebna pri večih gozdih in tudi pri malih, in še celó pri tacih, v katerih so že vse planjave dobro obsejane ali zasajene; kajti vsako leto pogine tu in tam kaka sadika, katero je treba nadomestiti z drugo. Saj še celo pri zelnikih se morajo zelne sadike nadomeščati z drugimi, ker se nikdar ne primejo vse o prvem posajene, ampak vselej nektere poginejo.

Če se hočejo sadike drugo ali tretjo spomlad presajati v gozd s sadišča, katero je bilo na vrtu ali daleč od gozda, naj se sadike v večih šopkih izrujejo iz zemlje, da se jih bo več prsti držalo, položé naj se

na to varno v kak košek, da solnce ne pride do korenin in jih ne posuši, in potem naj se posade na mesto, na katerem imajo rasti. Sadé naj se bolj gosto, da bodo lepo ravna na kvišku rasle. Na redko posajene sadike rastejo le v veje in ostanejo nizke.

Dobro je tudi, da se drevje, katero rado skupaj raste, pri presajanju nameša, postavimo, hoja in bukev, bor in smreka, bor in hrast, bukev in brst, smreka in macesen, bor in macesen. Dobro je tudi namešati drevje tako, da pride k drevju, katero je počasne rasti, tako drevje, ki raste prav naglo. Drevje nagle rasti služi v to, da onemu dela senco in mu je v zatišje, potem pa se poseka, ko ono ne potrebuje več sence in zatišja. Na priliko, k smreki, posajeni v peščena tla, dobro je pridejati bor; in bor se, ko zraste kacic 6 ali več čevljev visok, poseka, smreka pa se pusti.

Listnato drevje, to je, bukev, brest, jesen, javor, hrast itd., mora že dobro odraslo biti, ko se presaja; ne škoduje, če se mu pri presajanju korenike in veje nekoliko prirežejo. Če se listnata drevesca presadijo na planjavo, mora se jim dati kolec, k kateremu se privežejo, da drevesca veter ne omaja in da tako drevesce ne pogine.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1886

dné 26. maja 1887.

(Dalje in konec.)

Deželni predsednik baron Winkler omenja, da je deželni zbor postavil zaradi licenciranja bikov že edenkrat preuredil v dveh paragrafih, potem pa leta 1884. sklenil resolucijo, naj bi vlada sploh predložila postavo za povzdigo živinoreje na Kranjskem, postavo enako, kakršna velja v sosednih deželah. Deželna vlada izdelala je tak načrt že leta 1884, in tudi kmetijsko ministerstvo jo je v glavnih potezah popolnoma odobrilo, le v tem ne, kdo da ima izvrševati novo postavo, da ne ostane neizpeljana in mrtva, kakor žal, mnogo koristnih in potrebnih postav.

Leta 1879. sklenila se je postava za licenciranje plemenskih bikov, a ostala je le na papirji. Novi postavní načrt, katerega je sestavila deželna vlada kranjska, obsega vse, kar utegne pospeševati živinorejo na Kranjskem, a mrtva ostala bi i ta postava, ako jej nedostaje izvršiteljev, in to so velike glavne občine na Kranjskem, katerih sedaj ni, ki se pa utegnejo ustanoviti po novi občinski postavi; potem se bode moglo storiti mnogo za povzdigo živinoreje, ne samo, kar se tiče plemenskih bikov, tudi v drugih zadevah, da se le ena omenja iz obširne postave, to je mlekarstvo i. t. d. Sploh pa je zavisen prospéh le od tega, kdo bode postavna določila izpeljaval. Poročevalec g. vodja Povše radostno pozdravlja izjavo zastopnika c. kr. vlade, da je taka postava že prirejena, in izreka željo, da bi postavo že v prihodnjem zborovanju deželni zbor

kranjski sklenil. Zato naj bi se centralnemu odboru naročilo, da naprosi deželni odbor, naj premeni postavo o licenciranju bikov vsaj v dveh paragrafih, ali pa naj predloži za živinorejce še koristnejšo, popolnoma novo postavo.

Predlog se vzprejme.

Podružnica Metliška predlaga, naj se popraša deželna vlada, kako misli postopati proti vednemu izseljevanju krepkih delavnih moči, posebno onih, ki še neso zadostile vojaški dolžnosti. Delavcev vedno bolj primanjkuje in ako pojde tako dalje, bode še huje, ker že sedaj se dobi za dobro plačo in izvrstno hrano le težko delavcev. Poročevalec tajnik Pirc poroča, da bode centralni odbor v tem zmislu napravil ulogo na vlado. Zbor pritrdi.

Tajnik Pirc poroča o predlogu podružnice Metliške: naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se osnujejo po Dolenjskem vinarske zadruge, ki naj bi pomagale, da se dobro dolenjsko vino laže, bolje in hitreje v denar spravi. Poročevalec pravi, da je ta predlog jako utemeljen. Vinščaki imajo škodo od trtne uši, katera se žalibog vedno bolj širi, tlačijo jih pa tudi po ogromnih vremenskih nezgodah nabrani dolgovi. Lani bilo je veliko vina in dobrega, a ni več gorenjskih tovornikov, da bi ga kupovali, kupujejo rajši vino, ki je raslo na Zagrebškem tlaku. Mali krčmarji, zavisni od vinskih trgovcev, kupijo vina le kak polovnjak, in še to na upanje, toraj morajo jemati, kar se jim dáje. Tako se ponarejeno vino drago prodaja, dobrega naravnega vina pa vinščaki prodati ne morejo. Ostaje jim v kleti. vinščak hodi ga pokušati, in suši se od dne do dne. Potem treba kupovati turščice za živež, denarja ni, tedaj pa pade vinščak v oderuške roke namoštnikov. Zategadelj naj bi v zvezi s centralnim odborom podružnice delovale z vso silo, da se ustanove vinarske zadruge.

Dekan dr. Sterbenec pravi, da je trta pri njegovim rojakom lani prav dobro rodila, a prodati vina ne morejo. Vino kupujejo vinski trgovci pri znanem Sternu v Zagrebu.

Vodja Povše naglašá, da vinarska zadruga v Štanjelu na Krasu prav izvrstno deluje; na prošnjo c. kr. kmetijske družbe goriške jej je kmetijsko ministerstvo dovolilo tudi izdatno podporo, kar se bode tudi za Kranjsko zgodilo.

Predlog Metliške podružnice se potem vzprejme.

Podružnica Metliška konečno predlaga, kmetijska družba naj daje ljudskim šolam na Kranjskem čepičev onih jabolčnih vrst, katere priporoča v društvenem listu „Kmetovalec“ kot dobre za razširjanje. Tajnik Pirc pravi, da je centralni odbor sklenil, da se bode tej želji po možnosti ustrezalo. Podružnica Postojinska nasvetuje, naj se prosi c. kr. ministerstvo, da bode premovanje konj za okraje Postojina, Ilirska Bistrica in Vipava v Postojini. Poročevalec Pirc nasvetuje, naj se prošnja s priporočilom odstopi konjerejskemu odseku, kateri ima v tej zadevi staviti nasvete c. kr. kmetijskemu ministerstvu. (Vzprejme se.)